

26. 2. 2015

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nebezpečí škody na věci - poškození zboží ze zásilkového prodeje během přepravy

V diskusi nad nedostatky nového občanského zákoníku se objevuje i téma přechodu rizika vzniku náhodné škody na zboží dodávaném spotřebiteli při zásilkovém prodeji s využitím dopravce. Kdo má odpovídat za náhodné poškození, zničení nebo i ztrátu věci objednané po internetu, z katalogu nebo po telefonu na cestě od prodávajícího ke spotřebiteli?

EVROPSKÉ SPOTŘEBITELSKÉ CENTRUM
ČESKÁ REPUBLIKA

Česká právní úprava účinná do 31. 12. 2013 spojovala u zásilkového prodeje přechod nebezpečí škody na věci s okamžikem přechodu vlastnického práva, který se u zásilkového prodeje shodoval s okamžikem, kdy došlo ze strany spotřebitele k převzetí věci v jím určeném místě pro dodání zboží[1].

Nový občanský zákoník (zákon č. [89/2012](#) Sb., NOZ) však v § 2123 po vzoru dosavadní právní úpravy obsažené v obchodním zákoníku účinném do 31. 12. 2013[2] stanoví explicitně a obecně (nejen ve vztahu ke smlouvám uzavřeným se spotřebiteli), že k přechodu rizika nebezpečí škody na věci nedochází u zásilkového prodeje převzetím věci, ale již v okamžiku předání zboží prodejcem prvnímu dopravci. Vlastníkem zboží se spotřebitel stává nadále až převzetím koupené věci[3].

Podle logiky této úpravy by v praxi mohlo dojít k paradoxní a zákonodárcem zřejmě nezamýšlené situaci, kdy by i běžný spotřebitel měl po uzavření kupní smlouvy odpovídat za náhodné poškození zboží už ve chvíli, kdy ještě není jeho vlastníkem, nemá ho fyzicky k dispozici a často také nemá vliv na výběr dopravce, způsob zabalení zboží a podmínky jeho případného pojištění během přepravy. Běžný zákazník také obvykle neví a nemá možnost zjistit, z jakých příčin a kde na cestě ke škodě došlo, zda ještě u prodávajícího nebo již u dopravce. U zásilek ze zahraničí navíc není neobvyklé, že se na dodání zboží podílí více dopravců, což situaci dále komplikuje. Náhodná škoda na zásilce přitom nemá vliv na povinnost kupujícího zaplatit kupní cenu[4].

Podle důvodové zprávy k novému občanskému zákoníku přechází nebezpečí škody na věci při koupi movitých věcí v zásadě jejím převzetím, případně nastane-li „jiná skutečnost, která převzetí nahrazuje“. Měl tedy zákonodárce v úmyslu považovat přechod nebezpečí škody na věci předáním prvnímu dopravci za skutečnost, která i u smluv uzavřených se spotřebitelem převzetí zboží nahrazuje? Pravděpodobně nikoliv.

Odhlédneme-li od § 2123, z jiných ustanovení občanského zákoníku lze dovodit, že v případě odeslání zboží prostřednictvím dodavatele na základě smlouvy o koupi movité věci uzavřené mezi kupujícím (spotřebitelem) a podnikatelem na spotřebitele i nadále přechází nebezpečí škody na věci převzetím věci (§ 2121 ve spojení s § 2090 odst. 2, věty druhé a § 2160 odst. 1 NOZ). Autoři NOZ také museli

vzít na vědomí evropskou směrnici o právech spotřebitelů[5], která spojuje přechod rizika až se skutečným předáním zboží spotřebiteli. Do doby předání za ně odpovídá prodejce, se kterým je uzavřena smlouva (výjimku představují situace, kdy si spotřebitel ve smlouvě o koupi výslovně vymínil určitý způsob dopravy, který prodejce nezajišťuje). Smyslem úpravy je, aby spotřebitel při dodávce poškozeného zboží nemusel zjišťovat, zda byla škoda způsobena během přepravy do místa určení náhodně či z důvodu porušení povinností prodejce nebo zda dokonce nebylo zboží poškozeno už před jeho předáním prvním dopravci. Partnerem při komunikaci má být přítom pro spotřebitele pouze prodejce, nikoliv dopravce.

Interpretační problém tak vyvolalo poněkud nešťastné zařazení ustanovení § 2123 pod samostatnou rubrikou „Nebezpečí škody na věci“ systematicky za zmíněné relevantní ustanovení o přechodu nebezpečí škody převzetím věci (§ 2121 NOZ) bez toho, aniž by byl speciálním způsobem upraven vztah ke smlouvám uzavřeným se spotřebiteli. Ustanovení § 2123 má podle ustálených výkladových pravidel při výkladu přechodu nebezpečí škody na věci aplikační přednost a nelze ho tak zcela pominout. Zvláštní ustanovení NOZ o prodeji zboží v obchodě, která upravují specifické podmínky smlouvy o koupi uzavřené mezi podnikateli a spotřebiteli (§ 2158 a násl.), již speciální ustanovení o přechodu nebezpečí škody na věci neobsahují.

Legislativním řešením by bylo použití § 2123 pro vztahy mezi podnikateli a spotřebiteli do budoucna výslovně vyloučit. Nicméně dosud uveřejněné plány ministerstva spravedlnosti na dílčí technickou novelizaci občanského zákoníku zaměřenou pouze na oblast několika nejpálčivějších problémů[6] velkou nadějí na rychlou nápravu v tomto směru (stejně jako jiných nedostatků z oblasti práva ochrany spotřebitele) nedávají.

Přesto se dá předpokládat, že případné spory by se zatím posuzovaly ve prospěch spotřebitele dle dosavadní praxe a výkladu založeném na využití zmíněné evropské právní úpravy. Navíc zákazníci, kteří nakupují u obchodníka z jiné země EU, se mohou odvolávat také na ustanovení práva jiného státu EU, kterým se smlouva event. řídí[7] za předpokladu, že zde byla implementace směrnice o právech spotřebitelů provedena řádně.

Mgr. Klára Balabánová

[Evropské spotřebitelské centrum Česká republika](#)

Štěpánská 15
120 00 Praha 2

Tel.: +420 296 366 155
e-mail: esc@coi.cz

[1] Ustanovení § 590, věta první, ve spojení s § 614 odst. 3 občanského zákoníku č. [40/1964](#) Sb., ve znění do 31. 12. 2013.

[2] Ustanovení § 457 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013; obdobně i čl. 67 Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (CISG), č. [160/1991](#) Sb.

[3] § 2123 ve spojení s § 2160 odst. 1 občanského zákoníku (č. [89/2012](#) Sb., NOZ); definice spotřebitele obsažená v § 419 NOZ obsahově odpovídá vymezení kupujícího ve smyslu § 2158 odst. 1 NOZ;

k tématu přechodu nebezpečí škody na věci po 1. 1.2014 v podrobnostech Tichý, Pipková, Balarin: Kupní smlouva v novém občanském zákoníku, 1. vyd., 2014, str. 52 a násl.

[4] § 2125 NOZ.

[5] Směrnice Evropského parlamentu a Rady [2011/83/EU](#), o právech spotřebitelů, ze dne 25. 10. 2011, čl. 20: „V případě smluv, kdy obchodník odesílá zboží spotřebiteli, riziko ztráty nebo poškození zboží přechází na spotřebitele v okamžiku, kdy on sám nebo třetí strana (jiná než dopravce) určená spotřebitelem získá zboží do fyzického držení. Riziko se však přenáší na spotřebitele při předání zboží dopravci, kterého pověřil přepravou zboží spotřebitel, aniž by mu tuto možnost obchodník nabídl; tímto ustanovením nejsou dotčena práva spotřebitele vůči dopravci.“ (členské státy byly povinny přijmout a zveřejnit předpisy nezbytné pro dosažení souladu se směrnicí nejpozději do 13. 12. 2013 a používat je od 13. 6. 2014).

[6] viz internetové stránky ministerstva www.justice.cz

[7] Podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. [593/2008](#), o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (nařízení Řím I) - zejm. čl. 3, 4 a 6 nařízení.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)
- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)